

DOIĆ (31) *vb impf*

o jasne.

inf doić (9). ◇ *praes 1 sg* doję (7). ◇ *3 sg* doi (5). ◇ *3 pl* doją (3). ◇ *praet 3 sg m* doił (1). *f* doiła (2). ◇ *imp 1 pl* d(o)jmy (1). ◇ *con 3 sg f* by doiła (1). ◇ *2 pl m pers* byście doili (1). ◇ *part praes act* dojąc (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Wyciskać mleko z wymion rękami; mulgere BartBydg, Mącz, Calag, Calep, Cn; pressare ubera Mącz, Cn; emulgere Calep, Cn; immulgere, premere mammam Cn (18)*: *Mulgeo*, *dogicz BartBydg 227*; *Pressare hubera palmis, Wymioná wyżimác rękómá/ to yeft doyić. Mącz 320d, 235c; Calag 347a; Calep 361b, 676b; Owcom także swoy czas czynić/ y tak doić/ coby iágnię odchowála GostGosp 118.*

doić co (8): iż owce doją/ Więc fie człowieká nie boiá *BierEz C3v, C3v; March¹ A3v; Mącz 235c*; *Ledá gdzie z kozy zsiadły/ sie iá álbo doi KmitaSpit A2v; A on Cacus wołki iadł/ fyte krowki doił. KlonWor 22. Cf Zwroty.*

Przysłowie: Ten który swą krowę doi/ ten nátárgu nyepošto *March¹ A3.*

Zwroty: »doić krowę na krzyż« [*w praktykach czarownic*] (1): *In nomine Patris etc. Adoycz krową na krzyż tho mowyąc LibMal 1544/86.*

»doić mleko [*u czego*]« (1): *Rángiferi Reynen/ ná thych wożą co raczą/ doją mleko iáko v krow BielKron 295.*

Przen: Ciągnąc zyski z czyjąś szkodą, wyzyskiwać (3): *Ták lichwiarz otrzáłkány/ doić nie przeltánie KlonWor 76.*

doić kogo, co (2): *GrzegŚm A4v; Doymy Rzeczpołpolitą: rzeżmy złote groná: Wízák bogáta winnicá/ nábráne wymioná. KlonWor 14.*

2. *Ssać mleko; fellicare, lactere Calep (3)*: *Fellico – Doię wiłsiwám. Calep 412b; Lacteo – Doię, łám. Calep 575b.*

Przen: Korzystać z czyichś dobrodziejstw (1): *ábysćie zláli y nápełnili fie od pierśi poćieffenia iego: żebyście doili [ut mulgeatis]/ y rofkoślámi opływáli od wśfelákicy flawy iego. Leop Is 66/11.*

3. *Dawać ssać, karmić piersią; lactare Calep (8)*: *Lacto – Doię, łacz daie. Calep 575b.*

doić kogo (7): *Lekarz Auicenna rofkazuie dziecię do dwu lat dogić. FalZioł V 37; ruminalis ficus, Figowe drzewo pod którym wilczicáRomulum et Rhemum, doyiła y żywiła. Mącz 360b; GDy kogo Brzuch boli/ w długiey chorobie/ day mu pić mleká niewieściego/ zwłáłzczá tey coby chłopcá doiła. SienLek 98v, 80, 102, 110. Cf doić kogo czym.*

doić kogo czym (1): *y przez náświętżey dziewicze mleko kthorem cie napawała y dogiła TarDuch D6.*

4. *Być mlecznym; dawać mleko; lactare Mącz (2)*: *Rumo, id est, lactare, Doyę/ náddawam mlieká. Mącz 360b; Roi się też ingenium, gdy się płzczołki roią/ Y kiedy krowki doją. KlonŻal C2.*

Synonimy: 2. *ssać, wyciągać, wysysywać, wysysać, wytłukać*; 3. *karmić, napawać, żywić.*

Formacje pochodne: *oddoić, poddoić, wydoić; nadając, wydając, wydojąc.*

Cf DOJĄCY, DOJENIE, DOJON